PRÍHOVOR K JUBILEJNÉMU 20. ROČNÍKU SEMINÁRA „AKTUÁLNE PROBLÉMY V OCHRANE LESA“

Výskum v oblasti ochrany lesa má na Slovensku dlhodobú tradíciu a vykonával sa vo väčšom či menšom rozsahu kontinuálne počas celej doby existencie lesníckej vedy. Podľa nestora tejto vednej oblasti na Slovensku – profesora Miroslava Stolinu „náuka o ochrane lesa sa definuje ako aplikovaná disciplína, ktorá skúma poškodenie lesa, drevín alebo jednotlivých stromov škodlivými činiteľmi, jeho kauzalitu a spôsoby ako mu predchádzať, obmedzovať alebo ho zamedzovať“. Takže ide o praktickú disciplínu, ktorá jednak skúma určité procesy prebiehajúce v lesných ekosystémoch, ale zároveň hľadá možnosti a spôsoby ako ich účinne ovplyvňovať alebo riadiť tak, aby les spĺňal človekom požadovaný efekt. Pritom sa vlastnosti prostredia, lesných porastov, ale aj škodlivých činiteľov z rôznych interných aj externých dôvodov menia. Zároveň sa vyvíjajú aj spôsoby a prostriedky ochrany či boja proti škodlivým činiteľom. Z týchto dôvodov treba najnovšie poznatky vedy a výskum pružne zavádzať do praxe. Takto sa prostredníctvom čo najefektívnejších postupov ochrany lesa minimalizujú škody na lesných porastoch.

Prenos výsledkov výskumu do praxe patrí k základným úlohám európskych štruktúr pri napĺňaní jedného zo svojich dlhodobých cieľov, ktorým je zvyšovanie životnej úrovne a kvality života v jednotlivých regiónoch Európskej únie. Význam výskumu pre prax sa na národnej úrovni prejavuje podporou výskumných ústavov a výskumných projektov zo zdrojov Európskej únie a štátneho rozpočtu. Lesnícky výskumný ústav Zvolen dlhodobo pracuje na systéme prenosu poznatkov vedy do lesníckej praxe na Slovensku. Pracovníci odboru ochrany lesa za týmto účelom už v roku 1959 založili „Prognóznu a kontrolnú službu“, ktorá sa v roku 1961 zmenila na „Laboratórium ochranárskej kontroly“ a v roku 1994 na „Lesnícku ochranársku službu“. K základným princípom týchto orgánov stále patril úzky kontakt pracovníkov výskumu s lesníckou prevádzkou a to napr. prostredníctvom osobných obhliadok zdravotného stavu porastov v teréne, metodickým usmerňovaním ochrany lesa, ďalej publikovaním odborných článkov v lesníckych časopisoch, vydávaním odborných kníh, spracovávaním informácií o zdravotnom stave lesov a výskyte škodlivých činiteľov pre celé územie Slovenska ako aj organizovaním odborných seminárov a konferencií s vydávaním zborníkov referátov.

Prvé porady o ochrane lesa organizované lesníckym výskumom pre ochranárov štátnych lesov sa začali zabezpečovať v roku 1970, v roku 1971 sa prvýkrát predkladá štatistické hlásenie L 116 „Výskyt škodlivých činiteľov...“ a od roku 1973 sa vydáva súhrnný elaborát o výskyte škodlivých činiteľov v lesoch Slovenska a prognóza ich vývoja na nasledujúci rok. Po „nežnej revolúcii 1989“ nastal proces navracania lesov pôvodným vlastníkom a každoročne vzniklo niekoľko nových neštátnych subjektov. Poradami pre ochranárov štátnych lesov sa už nedokázalo pokryť celé územie lesov Slovenska. Preto od roku 1992 začali pracovníci odboru ochrany lesa organizovať verejný seminár o ochrane lesa pre štátne a neštátne subjekty lesného hospodárstva. Tento tradičný celoslovenský seminár má v roku 2011 už 20. ročník.

Úroveň seminárov v priebehu tohto obdobia rástla. Najprv boli semináre jednodňové, neskôr dvojdňové, zúčastňovali sa ich najvyšší predstavitelia rezortu a to ministri, štátni tajomníci, generálni riaditelia sekcie. Seminár má medzinárodný charakter vďaka pravidelnej účasti zástupcov lesníckeho výskumu z Česka a z Poľska a nepravidelných účastí zástupcov z Maďarska, Nemecka, USA a iných štátov. Referáty majú charakter odborných článkov, vedeckých prác ako aj stručných informácií alebo recenzií a v posledných rokoch sú články lektorsky posudzované. Pôvodný seminár takto nadobudol charakter medzinárodnej konferencie a príspevky v zborníku nachádzajú odozvu aj v odborných kruhoch v zahraničí.

Jednotlivé ročníky seminára „Aktuálne problémy v ochrane lesa“ boli spravidla polytematické, avšak reagovali najmä na najzávažnejšie udalosti v lesnom hospodárstve v danom období. Riešili sa tu napríklad problémy spojené s vetrovými kalamitami, hynutím smrečín, hubovými ochoreniami, gradáciou mníšky veľkohlavej, v ostatnom období najmä s obmedzením lesníckych opatrení na územiach s vyšším stupňom ochrany prírody a premnožením podkôrneho hmyzu na nespracovanej kalamitnej hmote. V rámci prednášok vystupovali okrem výskumných pracovníkov a inšpektorov Lesníckej ochranárskej služby aj mnohí predstavitelia lesníckej prevádzky, ale aj zástupcovia firiem zaoberajúcich sa distribúciou prípravkov pre ochranu lesa. Osobné skúsenosti a výmena názorov špecialistov z rôznych sfér prinieslo mnoho nových podnetov a námetov na zefektívnenie postupov ochrany lesných porastov. Preto predpokladáme, že čas a náklady použité na prípravu a priebeh seminára sa lesnému hospodárstvu mnohokrát vrátili v podobe zníženia škôd na porastoch. Pritom mnohé poznatky sa natrvalo zaznamenali v zborníkoch z týchto konferencií a je možnosť sa k nim vrátiť, resp. konfrontovať správnosť, či naopak omylnosť, niektorých záverov a predpokladov. Takto sa dá poučiť aj na vlastných chybách, prípadne, skúsenosti, ktoré by inak upadli do zabudnutia zúročiť v budúcnosti!

Vážení účastníci, vítame vás na 20. ročníku medzinárodnej konferencie o ochrane lesov a sme radi, že toto naše malé jubileum môžeme s vami osláviť symbolicky pod Tatrami. Prajeme vám, aby ste sa tu počas týchto dvoch dní dobre cítili, získali nové poznatky, vymenili skúsenosti s kolegami a nabrali nových síl do ďalšieho života.

Ing. Milan Zúbrik, PhD.
riaditeľ
Lesníckeho výskumného ústavu Zvolen

Dr. Ing. Bohdan Konôpka
vedúci odboru
ochrany lesa a manažmentu zveri

Ing. Andrej Kunca, PhD.
vedúci
Strediska lesníckej ochranárskej služby